

K I T E K I N T É S

Mogyoródi Gergely

Rendőr kiválasztás Ausztriában

Police selection in Austria

Absztrakt

A publikáció az Osztrák Szövetségi Rendőrség hivatásos állományú személyzetének kiválasztásával foglalkozik. A vizsgált területek vonatkozásában az általános szervezeti és képzési jellemzők, a toborzás, a személyi és a képesítési követelmények, valamint az alkalmassági kritériumok tanulmányozására került sor. A kutatás az angol és német nyelvű elektronikus források, továbbá a szakirodalom összegyűjtésével, elemzésével történt. Korábban ezzel a kérdéskörrel, ilyen formában idehaza csak részben foglalkoztak, ezért a cikk ismeretbővítőnek és hiánypótlónak is tekinthető. A beszerzett információkból megállapítható volt, hogy a rendőr kiválasztás személyi és képesítési feltételek, valamint az alkalmassági kritériumok köré épül, amelyek között leghangsúlyosabb szerepe a szellemi teljesítőképeségnek van.

Kulcsszavak: Ausztria, rendőrség, kiválasztás, alkalmasság, toborzás

Abstract

This paper examines the selection system of the Federal Police of Austria. To present this, the general organizational and educational characteristics, the process of recruitment, the personal and the qualification criteria, furthermore the eligibility requirements were studied. The research was performed by collecting and analyzing the English and Austrian open sources and the relevant literature. Previously, this topic was only partially addressed in Hungary, therefore it can be considered as knowledge-expanding and supplementary. The conclusion of the article is that the structure of police selection in Austria is based on personal

and qualification criteria, and together with the eligibility requirements, among them mental performance is stressed the most.

Keywords: Austria, police, selection, eligibility requirements, recruitment

Bevezetés

Az Osztrák Szövetségi Rendőrség szervezetével, rendészeti funkcióival, különböző nemzetközi rendőri együttműködési formákban betöltött szerepével már számtalan hazai publikáció foglalkozott, azonban a személyi állomány biztosítására vonatkozó kérdések kisebb figyelmet kaptak. Ha az utóbbi részeként értelmezzük a toborzást, a személyi és képzési feltételeknek való jogi megfelelést, az alkalmassági kritériumokat, valamint a rendőrképzést és a próbaidőt, akkor ehhez a témakörhöz szorosan a következő művek kapcsolódnak relevánsan. Zwickl (2009) folyóirat cikkében a rendőrség és a csendőrség szervezetét mutatta be, Révai (2010) a rendőrök orvosi alkalmasságáról írt disszertációjában analizálta az egészségügyi szolgálatuk működését, Kozma (2015) a 2005-ben végrehajtott szervezeti reformjukat tekintette át, Németh (2014) hangsúlyosan a vezető kiválasztásukat vizsgálta. Mellettük Bacszárdi és Christián (2018) könyve az osztrák önkormányzati rendészetet, valamint Fórizs (2011) publikációja a felsőfokú rendőrfelkészítésüket elemezte. A nemzetközi szakirodalomból idevonatkozóan ítélem meg Ferreira, Gomes és Perez (2018) toborzással és képzéssel foglalkozó összehasonlító elemzését, valamint Edelbacher (2016) oktatásfejlődéssel foglalkozó tanulmányát.

Ez a publikáció, kiegészítve a szakirodalomban már megjelent ismereteket, a következő kérdésekre keres választ: Az osztrák rendőrség milyen személyi és képzési feltételeket támaszt a pályázókkal szemben? Melyek az alkalmasság kritériumai? Milyen módszerekkel történik a toborzás? A szervezetnek vannak-e személyzetbiztosítási nehézségei?

A témakör kutatásához és feldolgozásához tanulmányoztam az eddig közzétett eredményeket, elemeztem az osztrák rendőrség és az egyes minisztériumok honlapján közzétett információkat, valamint a különböző sajtóforrásokat.

A tanulmány elkészítése előtt azt feltételeztem, hogy az osztrák rendőrkiválasztás a személyi és képzési feltételek, illetve az alkalmassági kritériumok köré épül, amelyek között a legmeghatározóbb szerepe a fizikumnak van.

Szervezeti és személyi állomány jellemzői

A személyzetkiválasztás részletezése előtt fontos kihangsúlyozni, hogy Ausztriában jelenleg kétféle rendőrség működik. Az egyik az Osztrák Szövetségi Rendőrség (Bundespolizei, állami rendőrség), a másik pedig a különböző települési önkormányzatok rendőrségei (Gemeindegewachkörper). A két modell egymással mellérendeltségi viszonyban áll. Hatásköreik megegyeznek, azonban az önkormányzati rendőrségeket a tartományok finanszírozzák, létszámuk a közigazgatási terület méretének függvényében változik. Külön érdekesség, hogy a két szervezet rendőreinek jogállása, fizetése és beosztási struktúrája megegyezik, azonban egyenruhájuk és a beszámolási kötelezettségük (belügyminiszter és polgármester) eltérő. Mind az önkormányzati, mind pedig a szövetségi rendőrség állományának kiválasztása, alapszintű felkészítése és a továbbképzése is a belügyminisztérium alá tartozik (Bacsárdi & Christián, 2018).

Az Osztrák Szövetségi Rendőrség az Osztrák Szövetségi Belügyminisztérium irányítása alá tartozik. Ausztriában 2005-ben jött létre az egységes rendőri szervezet, ekkor egyesült a Szövetségi Csendőrség (Bundesgendarmarie), a Szövetségi Közbiztonsági Rendőrség (Bundessicherheitswachekorps), valamint a Szövetségi Bűnügyi Rendőrség (Kriminalbeamtenkorps) (URL1).

A centralizációra azért volt szükség, mert a szervezetek létszáma jelentősen csökkent. Míg 2000-ben az összlétszám körülbelül 33 000 fő volt, addig 2016-ra ez 27 000-re csökkent (Edelbacher, 2016). Kozma (2015) értekezésében az akkori reformok eredményeit a következő módon foglalta össze: az intézkedések párhuzamosságokat szüntettek meg, növelték a rendelkezésre álló kapacitásokat és a reagálási képességet, 14-ről kilencre csökkentette a területi szervek számát, redukálta a közép és felsővezetői szinteket, illetve az adminisztrációs terheket, emellett korszerűvé tették a rendőrség szervezetét.

Az 1991-ben hatályba lépett, utoljára 2019-ben módosított rendőrségről szóló törvényük (Sicherheitspolizeigesetz – SPG) határozza meg a szervezet feladatait (közrendvédelem, határrendészet, bűnüldözés, bűnmegelőzés stb.) és felépítését is (URL3).

Az állami rendőrség dekoncentráltan működik. A belügyminiszter felügyelete alá tartozik a kilenc tartományi (Alsó-Ausztria, Felső-Ausztria, Burgenland, Tirol, Salzburg, Karintia, Bécs, Stájerország, Vorarlberg) rendőrigazgatóság (Landespolizeidirektion), amelyek szervezetileg – kivéve Bécset, annak mérete miatt – egyforma struktúra szerint épülnek fel (Bacsárdi & Christián, 2018). A rendőrigazgatóság alatt működnek a kerületi parancsnokságok (83), illetve velük párhuzamosan az önkormányzati (városi) rendőrségek (27). A helyi szintű szervek közé a felügyelőségek (körülbelül 1000), valamint a különböző szakterületek,

mint a határrendészeti kirendeltségek, a vízrendészet stb. tartoznak. A rendőrigazgatóságoktól elkülönülve működik például az országos hatáskörrel rendelkező Osztrák Szövetségi Bűnügyi Hivatal, a Szövetségi Korrupció Elleni Ügynökség vagy a Szövetségi Államvédelmi és Terrorrelhárítási Ügynökség ([URL2](#); [URL3](#)).

Az igazgatóságok a menedzsmentre, valamint a különböző szakterületekhez kapcsolódó szervezeti elemekre tagozódnak. Az igazgató tevékenységét két helyettes vezető segíti, akik közül az egyik a műveleti és stratégiai feladatokért, a másik pedig a szervezet üzemeltetésével és háttértámogatással összefüggő munkákért tartozik felelőséggel. Emellett a társadalmi kapcsolatokkal és a belső műveletekkel foglalkozó hivatal, továbbá az ellenőrzési szolgálat közvetlenül az igazgatónak tartozik jelentési kötelezettséggel ([URL4](#)).

Az osztrák rendőrségek beosztási struktúrájához rendfokozatok is társulnak, amely az alacsonyabbtól a magasabb felé a következő rendszer szerint épülnek fel: jelöltek, felügyelők (7 fokozat), tisztek (hadnagy, főhadnagy, százados), főtisztok (őrnagy, alezredes, ezredes), valamint a tábornokok (dandártábornok, vezérőrnagy, altábornagy) ([URL5](#)). A beosztási skála öt szintre tagozódik, ami az alapképzésben résztvevő jelöltekkel kezdődik, ezt követik a végrehajtói állomány (E2b szint), az irányítói (E2a szint), a vezetői (E1 szint) és a felsővezetői kategóriák ([URL9](#)).

A Bűnüldözési Együttműködés Európai Unió Ügynökségének (Europol) honlapja szerint Ausztriában körülbelül 27 200 rendőr van, amely létszámnak 11% százaléka nő, ez hozzávetőlegesen 3000 főt jelent ([URL2](#)). Érdekesség, hogy a szövetségi közszolgálati munkaerő létszáma 1999-től 2018-ig a különböző kiszervezéseknek és átszervezéseknek köszönhetően 30 900 fővel csökkent (166 491-ről 135 581-re). Ehhez képest a rendőrségnél és az igazságügyi hatóságoknál ebben a periódusban 9,7%-os százalékos bővítés (2716) történt ([URL6](#)). Az előző forrás ugyan a létszámnövekedést helyezi előtérbe, azonban ettől eltérően több magyar és osztrák sajtócikk is foglalkozott az osztrák rendőrök létszámhiányával, valamint a rekord mennyiségben elrendelt túlórával. Idehaza a HVG, a Kurier osztrák lap információ alapján 2017-ben azt közölte, hogy az addigi legmagasabb létszám ellenére országszerte 6,7 millió túlórárt rendeltek el, ami a körülbelül 4000 fős humánerőforrás deficitnek köszönhető ([URL22](#)).

Toborzás és a jelentkezés módja

A hivatásos állomány létszáma 2016-ban 23 185 főből állt, amelynek bővítésére az osztrák belügyminisztérium erőteljes toborzási programot indított, mert számításuk szerint a megfelelő szolgálatellátáshoz 24 290-re rendőrré volt

szükség. Ennek köszönhetően először 2016-ban, majd 2017-ben is 1600 rendőrt vettek állományba. Ezt követően 2020 végére 2000 fős, 2022-re pedig összesen 11 000 fős (ebbe beleértve a 2016-ban már felvett személyeket is) létszámbővítést irányoztak elő.

A belügyminisztérium által kiadott közlemény szerint 2017-ben 5800-an, míg 2018-ban 6000-en jelentkeztek rendőrnek. A kampányt, amelyben a rendőrség több mint ötven sport- és iskolarendezvényen volt jelen, több újszerű toborzási módszert (például KTM versenyautók rendőrautóként történő használata, extrém sport bemutatók stb.) alkalmazott, a kormányzat sikeresnek ítélte meg, azonban a magas költségek miatt több ellenzéki sajtócikk is kritizálta.

A megfelelő létszám biztosítása során a bemeneti pontszámok évről-évre csökkentek, a maximális 982 pontból, a korábbi átlag 400–500 pont helyett, az új jelentkezőknek, figyelembe véve a 139 pontos küszöbértéket, 200 pont elegendő volt a felvételhez.

A személyzet-utánpótlást nehezítette, hogy a képzési (oktatói és intézményi) infrastruktúra nem állt rendelkezésre, a toborzási célcsoportok pedig a rossz munkakörülményeknek (hiányos munka felszerelések, erős felújítást igénylő szolgálati helyek), munkajellegének, valamint az elmúlt évek terrortámadásainak köszönhetően nem érdeklődtek a rendőri munka iránt.

Az osztrák rendőrség napi szolgálati feladatainak ellátását jelentősen nehezíti az a körülmény, hogy az állomány jelentős része kiöregedett, várhatóan 2030-ra a teljes létszám harmada nyugdíjba vonul ([URL21](#); [URL22](#); [URL23](#); [URL24](#); [URL25](#)).

A dekoncentrált feladatkörök és az erős tartományi autonómia ellenére Ausztriában a rendőrtoborzás centralizáltan történik. Egyfelől üzemeltetnek egy közszolgálati álláskereső portált, ahol többek között különböző rendőri beosztásokat is meghirdetnek ([URL7](#)). Másfelől a rendőrség különálló karrieroldalt biztosít, ahol a munkával, a képzéssel, a jelentkezéssel és az ahhoz szükséges követelményekkel kapcsolatos információk központosítottan rendelkezésre állnak. A jelentkezés a karrieroldalon keresztül indul, azonban a rendszer automatikusan átirányít a közszolgálati álláskereső portálra, ahol a következő adatokat kell megadni: önéletrajz, személyi és képesítési adatok, munkatapasztalat, preferenciák (munkakör, munkaidő, szakterület stb.), csatolmányok, rövid motivációs levél. A folyamat alatt lehet kiválasztani, hogy a jelentkező melyik közszolgálati terület iránt érdeklődik, így például valamely rendőri egységnél történő szolgálatteljesítést ([URL8](#)).

Kiemelendő továbbá, hogy a jelentkezés mind a kilenc osztrák tartományba egyszerre is lehetséges, azonban a közszolgálati álláskereső portálon a preferenciasorrendet a pályázónak meg kell adnia. A maradék-elv szerint, amennyiben a jelentkező az eredményei alapján nem kerül be a legjobb pontszámmal

rendelkező felvehető személyek körébe az általa első helyen megjelölt tartományban, akkor elégséges pontok birtokában másik tartományba felvehető (URL19).

Érdeemes azt is kihangsúlyozni, hogy a toborzás folyamatos. A karrierportál példaként több, eltérő hónapban indult kiválasztási eljárás folyamatát szemlélteti, amely szerint egy-egy eljárás hossza a jelentkezéstől a felvételig (képzés megkezdéséig) rendszerint öt hónap. Szemléltetésként: januárban vagy februárban a jelentkezés, márciusban és áprilisban a szelekció, májusban a pályázók kiértékelése, júliusban a rendszerbe kerülés történik meg (URL13).

Személyi és képesítési feltételek

A személyi és képesítési feltételek között a következő előírások jelennek meg: osztrák állampolgárság, a cselekvőképesség, a kifogástalan életvitel, a betöltött 18. életév. Ausztriában a hathónapos sorkatonaság vagy az azt helyettesítő polgári szolgálat a 18. és 35. év közötti férfi lakosság számára előírás, ezért az erre kötelezetteknek a jelentkezés során ennek a teljesítését igazoló iratokat is be kell mutatniuk.

A jelentkezéshez csatolni kell továbbá a korábban valamely közszolgálati területen végzett munkát alátámasztó dokumentumokat, az osztrák gyorsúszó vagy ennél magasabb minősítési szintű úszástudást igazoló oklevelet, az osztrák útlevél másolatát, a B kategóriás vezetői engedélyt, a biztonsági ellenőrzéshez, valamint az orvosi vizsgálatához szükséges kérdőíveket, a tetoválásokról készült fénykép-felvételeket, a fizikai felmérőhöz szükséges orvosi igazolást, a tüdőrontgen eredményét, a szemészeti szakvéleményt, valamint a laborvizsgálat megállapításait.

Azoknak a jelentkezőknek, akik élsportolóként pályáznak mellékelniük kell a státuszukat elismerő okmányokat, valamint az erre külön létrehozott nyilatkozatot (URL16; Müller, 2018).

Az előbbi felsorolásból is látható, hogy az érettségi megszerzése nem követelmény, elegendő a középiskola befejezése (Ferreira, Gomes & Perez, 2018). Az osztrák rendőrség karrierportálja kihangsúlyozza, hogy az érettségi megléte nem jelent előnyt a felvételen, kizárólag a kiválasztási eljárásban nyújtott teljesítmény (URL15).

A kiválasztás folyamata

Az Osztrák Szövetségi Rendőrség kiválasztási eljárása szigorúnak tekinthető. Az elmúlt években nőtt a jelentkezők száma, azonban a bemeneti követelményeknek alacsonyabb arányban feleltek meg Edelbacher (2016).

Fentebb, a toborzásnál írt pontrendszerrel kapcsolatban kihangsúlyozandó, hogy az a régi rendszert tükrözte, amely 2019. március 15-ig volt érvényben. Ezt követően a maximálisan megszerezhető pontszám 1000, míg az elvárt minimum 197,22 pontra emelkedett, és az eljárás valamennyi szakaszában teljesíteni kell a legalacsonyabb követelményeket. Az új eljárásrend már magába foglalja a digitalizált jelentkezési eljárást a közszolgálati álláskereső portálon keresztül, az alkalmassági vizsgálatok módosítását az újabb tudományos eredmények tükrében, a sportfelmérőt és a folyamat egységesítését az összes tartományban, valamint a kiválasztási eljárás hosszának csökkenését ([URL15](#)).

A jelentkezés, valamint a személyi és képesítési követelményeknek való megfelelést követően a tartományi rendőrségek által kijelölt helyszínen lefolytatott kiválasztás első eleme egy számítógépes, feleletválasztós teszt, ami többek között a nyelvi (nyelvtani) ismereteket, az észlelési képességet és a személyiségjegyeket térképezi fel. Abban az esetben, ha a nyelvtani feladatokat a jelentkező sikertelenül teljesíti, akkor a teszt megírását követően hat hónap múlva, de 12 hónapon belül megismételheti az eljárásnak ezt a részét. Erről a pályázó csak a teszt elvégzése után értesül. A kognitív teszteknel, ha a jelentkező nem felel meg a minimum elvárásoknak, akkor a számítógép már a feladatsor alatt értesítést küld, és a vizsga újból csak egy év elteltével próbálható meg.

A jelentkező a minimum pontszámok elérésekor írhatja meg a személyiség-, majd a három részből álló klinikai pszichológiai tesztet, amelynek a célja a további személyiségjegyek, valamint a szolgálati szempontból kockázatos viselkedések kiszűrése. A vizsgálat során feltárt rendellenességek esetén, az eljárás továbbfolytatása érdekében, pszichológiai és neurológiai vagy klinikai szakpszichológustól származó véleményt kell bemutatni, ami megcáfolja a rendőrségi véleményt. Amennyiben a rendellenesség fennáll, az eljárást csak egy év múlva lehet megismételni úgy, hogy a rendellenességet kizáró szakvéleményeket a pályázó bemutatja.

A pszichikai tesztekét követően kerül sor a fizikai alkalmassági vizsgálatra, ahol valamennyi gyakorlaton teljesíteni kell a minimum szintet. Abban az esetben, ha ez nem valósul meg, akkor a teljes erőnléti felmérőt eredménytelennek tekintik. Amennyiben a jelentkező a felvételi kérelmét továbbra is fenntartja, újrapróbálkozni három hónap után lehet, de a hat hónapot nem haladhatja meg az időszak.

A kiválasztás második napján kerül sor az orvosi alkalmassági vizsgálatra, amit a rendőrorvos végez. Célja, hogy a szolgálatellátáshoz szükséges egészségi és fizikai állapotot feltérképezze. A kiválasztási folyamat utolsó eleme az úgynevezett alkalmassági interjú, amit egy háromtagú bizottság hajt végre, ahol a személyes bemutatkozást követően egy standard kérdőív kérdésein keresztül vizsgálják a jelentkező személyiségjegyeit ([URL13](#)).

Alkalmassági követelmények

Az alkalmassági követelmények, különösen a pszichikai és a fizikai vizsgálatok nehéznek tekinthetők (Edelbacher, 2016). A pszichikai vizsgálatokat fent már részleteztem, ezért itt csak a fizikai és az orvosi alkalmasság körébe tartozó kérdéseket mutatom be.

A fizikai alkalmassági vizsgálat három gyakorlatból áll: akadálypálya, fekvőtámasz, illetve ingafutás. Az első esetében nyolcas formát leírva kell végig haladni egy olyan pályán, amelynek a közepén egy akadály alatt kell átbújni. A kiindulási pont és az akadály között öt méter van. Egy kört ötször kell megismételni. Az ingafutás összesen 300 méter hosszú, aminek a két végén és a közepén is egy-egy bóját helyeztek el. A feladat végrehajtható akár a pálya két végén elhelyezett bóják körkörös megkerülésével vagy a pálya közepén található bója használatával, nyolcas formákat leírva. Összesen 14 kört kell futva megtenni, majd a 15. körben egy körülbelül 70 kg súlyú próbababát kell elhúzni a pálya végéig. A gyakorlatokat minden esetben a pályázót nemenként eltérően értékelik. Mindenütt egy meghatározott szintet kell teljesíteni, azonban a kiváló eredményekért plusz pont adható. A vizsgálat előtt orvosi igazolást kell bemutatni a tesztek végrehajtásához szükséges alkalmasságról, valamint alá kell írni egy nyilatkozatot is, amivel a pályázó tanúsítja a gyakorlatok végrehajtásához szükséges egészségi állapotot. A fizikai alkalmassági vizsgálatra való felkészüléshez az állami rendőrség a honlapján külön edzéstervet biztosít ([URL13](#); [URL14](#)).

Az orvosi alkalmassági vizsgálatához előzetesen csatolt hétoldalas, önbevallásos anamnézis kérdőív az alábbi kérdésköröket érinti. A személyi adatok esetében a testmagasságot, a testsúlyt, gyógyszereszedési szokásokat, a meglévő oltásokat, a műtéti beavatkozásokat, a sérüléseket, a kórházi ápolásokat, a gyermekkori megbetegedéseket. A korábbi megbetegedések közül: allergia, anyagcsere, idegrendszeri és pszichiátriai, a szív és keringési, tüdő és légúti, emésztőrendszeri, szem, fül-orr-gégészeti, bőr, urológiai és nemiszervi, mozgásszervi, onkológiai, nőgyógyászati és andrológiai, vérképző szervi és a vérrel kapcsolatos betegségek. A kérdőív részét képezik továbbá a családi anamnézisére vonatkozó kérdések is (Révai, 2010; [URL17](#)).

Az orvosi alkalmasság eldöntése a kérdőív adataiból, továbbá a csatolt laboratóriumi eredményekből, látás- és hallásteresztből, magasság- és testsúlymérésből, EKG-ból, spirometriai és bicikli ergometriás ellenőrzésből, valamint a végső klinikai orvosi vizsgálatból történik. Szükség esetén a jelentkezőt másodfokú orvosi vizsgálatra küldik, ahol további eljárás keretében vizsgálják meg az alkalmasságát ([URL13](#)).

Révai (2010) az osztrák orvosi alkalmassági vizsgálattal kapcsolatban megállapította, hogy a magyar protokollal teljes mértékben megegyezik. A fizikális és az eszközös vizsgálatok rendszerébe a bőr, a szem, a hallószervi, az orr, a szájüreg, a torok, a fog és a harapás, a nyak, a mellkas, a gerincoszlop, a szív, az EKG, a pulmonológiai és a légzés, a röntgen, a hasüregi, a lábak és a kezek, valamint az agyi és idegrendszeri vizsgálatok tartoznak. A kábitószer-vizsgálatot pedig a rendőrségtől független szerv a Bécsi Egyetem Törvényszéki Orvos Intézete végzi. A minősítési szintek pedig alkalmas, alkalmatlan, valamint a meghatározott feltételek mentén alkalmas kategóriák szerint csoportosíthatók.

A tetoválásokra való utalás megjelenik a személyi követelmények között, azonban azt minden esetben az orvosi vizsgálatok részeként személyre szabottan ellenőrzik. A tetoválások és a különböző testékszerek (fülben, orrban, nyelven stb.) nem lehetnek alkotmányellenesek és nem veszélyeztethetik a rendőrség iránti társadalmi bizalmat ([URL18](#)).

Képzés és próbaidő

Ausztriában a rendőrképzés tiszthelyettesi és tisztí képzésekre bontható, de hangsúlyozandó, hogy toborzás csak a tiszthelyettesek képzésére történik. A tiszthelyettesek és a Belügyminisztérium állományába tartozó közszolgálati tisztviselők alapfelkészítéséért a Biztonsági Akadémia (angol nevén: Security Academy, eredeti nyelven: Sicherheitsakademie – SIAK) felel (Fórizs, 2011). Profiljának része továbbá a továbbképzési programok kidolgozása és koordinálása, a különböző állománykategóriák, illetve az oktatói gárda felkészítése, valamint a kutatás és fejlesztési tevékenység is.

Az alapfelkészítések, valamint a különböző továbbképzések és kurzusok (például idegennyelvi felkészítés) az összes tartományban megtalálhatók, összesen 12 helyszínen működő képzési centrumokban zajlanak. Fontos hangsúlyozni, hogy polgári pályázók számára csak a végrehajtói állomány (tiszthelyettesi állománykategória) képzései érhetők el közvetlenül, onnantól kezdve az előmenetel további kiválasztásokkal és továbbképzésekkel történik (Edelbacher, 2016). Az alapfelkészítések hossza két év (24 hónap), amelynek az első fele a jogi és elméleti ismeretek, valamint az alapvető képességek elsajátítására irányul. Ezt követi egy két hónapos gyakorlat az egyik felügyelőségnél, majd hét hónap további elméleti képzéssel és vizsgafelkészítéssel folytatódik. Az oktatás egy három hónapos gyakorlati idővel zárul, amit a pályázók ugyanúgy valamelyik helyi szintű szervnél töltenek el ([URL9](#); [URL10](#); [URL12](#)).

Az alapfelkészítésben kiemelt figyelmet kap az erőnlét fejlesztése. Ennek érdekében a felvételt követően ismételt felmérést tartanak, majd a megfelelő kondíciót a következő három gyakorlattal vizsgálják: fekvőtámasz, 3000 méter futás és 300 méter gyorsúszás. Valamennyi feladatot nemenként és korosztályonként eltérően értékelik (URL11).

Az alapfelkészítés végén a hallgatók (sikeres záróvizsgát követően) tisztviselői állományba (hivatásos tiszthelyettes) kerülnek és felügyelői beosztást (E2b kategória) kapnak. A magasabb beosztásba kerülés alapja a továbbképzés és a szolgálati idő (Németh, 2014). Az irányítói szintre (E2a, középszintű beosztások) az alapfelkészítést követő három év után lehet pályázni, majd egy belső kiválasztást követően részt venni a kilenc hónapos felkészítőn. Utóbbi rendszert minden év szeptemberében indul, és nagyjából 220 embert készít fel. A részt vevő továbbképzési tervétől függően, a hallgatók egyéni szakirányú modulokat is teljesítenek. A program magába foglal egy három hónapos gyakorlati időt, főleg a rendészeti és vezetési elméleti ismeretek megszerzésére irányul. A középvezetők képzésére nem jogosult a Biztonsági Akadémia, hanem együttműködve a Bécsújhelyi Alkalmazott Tudományok Egyetemével, ott működtetnek egy rendőri, rendészeti képzést (rendőri vezetés szak). Az egyetem együttműködik a Belügyminisztériummal és Védelmi Minisztériummal. A levelező oktatást 2006-ban kezdték meg, hároméves (hat szemeszteres, 180 kreditet biztosító) és BA fokozatú diplomát ad, ami a tisztii rendfokozat megszerzésének feltétele. Évente körülbelül 20 hallgató kezdi meg a tanulmányait, jelenleg 25 helyet hirdettek meg 2022 februári jelentkezési határidővel és 2022 szeptemberi képzés kezdettel. A felvételi eljárás a szakmai jogi ismeretek szintjét, a fizikai állapotot és a várható beválást ellenőrzi. Utóbbit egy assessment centeren (értékelő központ) keresztül vizsgálják. A képzés nyelve főleg német, részben angol, költsége szemeszterenként 400 euró. A képzést nemcsak a Belügyminisztérium alárendeltségében dolgozó E1-es szintű vezető állománycsoportjai számára javasolják, hanem a magánbiztonsági cégeknél, a magánbiztonsági tanácsadásban, és a magánbiztonsági szervezeteknél tevékenykedő, a nemzetközi szervezeteknél rendőrségi vonatkozású tevékenységet végző vezetői beosztást ellátó személyek részére, valamint az ASFINAG (teljes nevén és eredeti nyelven Autobahnen- und Schnellstraßen-Finanzierungs-Aktiengesellschaft), egy osztrák állami autópályauzemeltető cég vezető beosztású munkatársai részére. A felkészítés szakmai gyakorlati részét rendőrségi intézményeknél, részben egész Európában külföldön biztosítják. A felsővezetők számára a fenti egyetemen egy kétéves, levelező rendszerű képzést működtetnek, amelynek az elvégzésével MA fokozatú diploma szerezhető. A felkészítést 2009-ben indították, jelenleg a „*Stratégiai Biztonsági Menedzsment*” nevet viseli (Fórizs, 2011; URL9; URL20).

Kifejezett próbaidőre való utalást a kutatás során nem találtam, azonban meg kell jegyezni, hogy az alapfelkészítő képzés elvégzését követően ötéven keresztül annál az egységnél kell szolgálatot teljesíteni, ahová a pályázó a jelentkezését leadta ([URL15](#)).

Megállapítások

A rendőrség szervezeti felépítéséből észlelhető a tartományok erős autonómiája, valamint az Osztrák Szövetségi Belügyminisztérium meghatározó irányító és koordináló szerepe is. Külön érdekesség a szövetségi rendőrség mellett működő önkormányzati rendészet párhuzamos jellege.

A különböző források alapján kimutatható volt, hogy az osztrák rendőrség létszámbiztosítási nehézségekkel küzd. Ennek egyik oka az állomány összetétele, amelynek jelentős része 2030-ra nyugdíjba vonul. Pótlásukra, valamint az egyre sokrétűbb rendészeti feladatok ellátása érdekében a személyzet növelésére folyamatos a toborzás. A statisztikai adatok szerint a pálya iránti érdeklődés magas és számszerűen növekszik, azonban a kiválasztási eljáráson elért pontok alapján a jelentkezők minőségében csökkenés tapasztalható.

A tartományi rendőri szervek és az önkormányzatok önállósága ellenére a toborzás, a kiválasztás és a képzés is központi (minisztériumi) szinten kezelt kérdés, ezzel biztosítják az országszerte egységes standardokat.

A személyi feltételek hangsúlyos területei közé az életkor és az osztrák állampolgárság tartoznak. A képesítési követelményeknél a középiskolai tanulmányok befejezése, a B kategóriás jogosítvány megléte és az úszástudás igazolása kap szerepet, az érettségi kizárólag a belső továbbképzésekhez, a magasabb beosztásba kerülésnél fontos. Habár a jelentkezés során csatolandó iratok között az élsportolói múlt igazolása megjelenik, rájuk nézve sem külön kiválasztást, sem pedig külön képzési rendszert nem találtam.

A kiválasztás folyamatán, így a pontrendszeren, az eljárás hosszán, valamint az alkalmassági követelményeken a közelmúltban változtattak. Az újítást megelőző rendszerrel kapcsolatban több forrás is jelezte, hogy az elvárások magasak, azonban a pályázók egyre alacsonyabb minőséget képviselnek, kevesebb pontszám is elegendő a rendszerbe történő belépéshez. Külön kiemelendő, hogy a versenyeljárás egyszerre több rendőri szervhez történő jelentkezést is lehetővé tesz, a felvételre pedig a kiválasztás eredménye és az egyéni preferenciák függvényében kerül sor.

A szelekció struktúrájából látható, hogy a hangsúly a szellemi teljesítőképességen és a megfelelő személyiség feltérképezésén van, egyszerre méri a megfelelő

kompetenciákat és szűri ki azokat a klinikai elváltozásokat, amelyek a szolgálatellátás szempontjából nem kívánatosak. Ezt követi az erőnlét ellenőrzése, ahol elsődlegesen a minimum elvárások teljesítése szükséges, csak kimagasló eredmények esetén kaphat a jelentkező többlet pontot. A fizikum szerepe, annak fejlesztése és ellenőrzése a képzés során nagyobb jelentőséget kap. Az orvosi alkalmasság vizsgálata részletes, Révai (2010) megállapítása szerint egyezést mutat a magyar eljárásrenddel. Ebből kiemelendő a tetoválások egyéni vizsgálata, valamint a kábítószer-használat ellenőrzése.

A képzési rendszer átlátható és jól strukturált. Könnyen értelmezhető az egyéni karrierutakhoz kialakított oktatási rendszer, amelyben egyszerre dominál a gyakorlati idő és az elméleti ismeretek megszerzése is. Érdekes megoldás, hogy a felsőoktatást nem saját erőből (a rendőrség keretein belül) valósítják meg, hanem egy polgári egyetemen működtetnek szakokat a leendő közép- és felsővezetők számára egy kis létszámú rendőr tanszéken. A rendszerben a próbaidő helyett pedig a képzés elvégzését követő ötéves szolgálati kötelezettség jelenik meg.

Összefoglalva az Osztrák Szövetségi Rendőrség személyzetbiztosítási nehézségekkel küzd. Megállapítható volt, hogy állományának jelentős része hamarosan eléri a nyugdíjkorhatárt, a munkahelyi körülmények miatt a fiatalabb generációk alacsonyabb érdeklődést mutatnak, a jelentkezők között pedig minőségi csökkenés tapasztalható. A szervezet, alkalmazkodva a külső környezeti elvárásokhoz, a közelmúltban módosította kiválasztási eljárását, amelyről továbbra is elmondható, hogy szigorú és részletes. Hangsúlyos területei a személyi és képesítési követelményeknek való megfelelés, valamint az alkalmassági és a biztonsági kritériumok. Az alkalmasság tekintetében a pszichikum–erőnléti egészség dominancia sorrend figyelhető meg, ami cáfolja a bevezetésben írt előfeltételezésemet.

Felhasznált irodalom

- Bacsárdi J. & Christián L. (2018). *Önkormányzati rendészet. A helyi rendészeti együttműködés című tantárgy egyetemi tankönyve*. Dialóg Campus.
- Edelbacher, M. (2016). The Development of Austrian Police Education and Training. In Kratcoski, C. P. & Edelbacher M. (Eds.), *Collaborative Policing: Police, Academics, Professionals, and Communities Working Together for Education, Training, and Program Implementation* (pp.175-194). CRC Press. <https://doi.org/10.1201/b19746-13>
- Ferreira E., Gomes S. & Perez N. (2018). *Police recruitment and training in democratic societies: a socio-legal comparative perspective*. In De Boer M. (Eds.), *Comparative Policing from a Legal Perspective* (pp. 380-406). Edward Elgar Publishing Limited. <https://doi.org/10.4337/9781785369117.00029>
- Fórizs S. (2011). Az osztrák rendőrtiszt-képzés. *Magyar Rendészet*, 11(2), 105-112.
- Kozma T. (2015): *Az Európai Unió tagállamaiban alkalmazott rendvédelmi szervezeti modellek, azok alkalmazásának lehetőségei Magyarország rendvédelmi struktúrájának fejlesztésében. Doktori (PhD) értekezés*. Nemzeti Közszolgálati Egyetem.
- Müller B. T. (2018). *Sorkatonai és önkéntes katonai szolgálatok*. Országgyűlés Hivatala Közggyűteményi és Közművelődési Igazgatóság Képviselői Információs Szolgálat.
- Németh F. (2014). *A Magyar Rendőrségen alkalmazott kiválasztási eljárások összevetése más országok kiválasztási rendszereivel – különös tekintettel a vezetők kiválasztására*. In Hegedűs J. (Szerk.), *Tanulmánykötet a belügyi vezető-kiválasztási eljárásról* (pp. 20-28). Belügyminisztérium.
- Révai R. (2010). *Az egészségi alkalmassági vizsgálatok és a prevenció szerepe a megváltozott életkörülmények és veszélyhelyzetek tükrében a rendészeti szerveknél. Doktori (PhD) értekezés*. Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem.
- Zwickl, L. (2009). Az osztrák rendőrség és csendőrség. *Rendészeti Szemle*, 57(2), 104-119.

A cikkben található online hivatkozások

- URL1: *Az osztrák belügyminisztérium honlapja – Osztrák Szövetségi Rendőrség*. <https://www.bmi.gv.at/202/start.aspx>
- URL2: *Az Europol honlapja – Ausztria*. <https://www.europol.europa.eu/partners-agreements/member-states/austria>
- URL3: *Az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet honlapja – Ausztria*. <https://polis.osce.org/country-profiles/austria>
- URL4: *Az osztrák belügyminisztérium honlapja – tartományi rendőri igazgatóságok*. <https://www.bmi.gv.at/208/start.aspx>
- URL5: *Az osztrák kormány honlapja – rendészeti dolgozók beosztásai*. https://www.oesterreich.gv.at/themen/leben_in_oesterreich/titel_und_auszeichnungen/2/Seite.1730103.html

- URL6: *Az osztrák művészetért, kultúráért, közszolgálatért és sportért felelős minisztérium honlapja – munkaerőfejlesztés.* <https://www.oeffentlicherdienst.gv.at/fakten/bundespersonal/personalstand/index.html>
- URL7: *Az osztrák közszolgálati álláskereső portál.* https://bund.jobboerse.gv.at/sap/bc/jobs/index.html?filter_searchText=Exekutivdienstliche%20Ausbildung&filter_ressort=0011#
- URL8: *A osztrák rendőrség karrierportálja.* http://www.polizeikarriere.gv.at/nach_der_ausbildung.html
- URL9: *Rendőrképzés Ausztriában. Az osztrák Biztonsági Akadémia kiadványa.* <https://www.aepc.net/wp-content/uploads/2015/04/150407-THE-AUSTRIAN-SECURITY-ACADEMY.pdf>
- URL10: *Az osztrák rendőrség karrierportálja. Képzés.* <http://www.polizeikarriere.gv.at/ausbildungsinhalte.html>
- URL11: *Az osztrák rendőrség karrierportálja. Fizikai felkészítés a képzés alatt.* http://www.polizeikarriere.gv.at/grundausbildung_sport.html
- URL12: *Az osztrák rendőrség karrierportálja. Felkészítési helyszínek.* <http://www.polizeikarriere.gv.at/ausbildungsstandorte.html>
- URL13: *Az osztrák rendőrség karrierportálja. Kiválasztási eljárás.* http://www.polizeikarriere.gv.at/auswahlverfahren_bestehen.html
- URL14: *Az osztrák rendőrség fizikai alkalmassági vizsgálatát bemutató kiadványa.* http://www.polizeikarriere.gv.at/files/907_Broschuere_A4_WEB_BeschreibungSporttest_v20181219.pdf
- URL15: *Az osztrák rendőrség karrierportálja. Kérdések és válaszok.* <http://www.polizeikarriere.gv.at/faq.html#a2>
- URL16: *Az osztrák rendőrség karrierportálja. Alkalmazási feltételek.* http://www.polizeikarriere.gv.at/einstellungsvoraussetzung_pruefen.html
- URL17: *Az osztrák rendőrség orvosi vizsgálatához szükséges előzetes kérdőív.* http://polizeikarriere.gv.at/files/B1_Polizeiaerztlicher_Fragebogen_201911.pdf
- URL18: *Az osztrák rendőrség karrierportálja. Tetoválásokkal kapcsolatos információk.* http://www.polizeikarriere.gv.at/information_zu_tatowierung.html
- URL19: *Az osztrák rendőrség karrierportálja. Jelentkezés.* <http://www.polizeikarriere.gv.at/bewerbung.html>
- URL20: *A Bécsújhelyi Egyetem - Rendőri vezetés szak bemutatása.* <https://www.fhwn.ac.at/studiengang/polizeiliche-fuehrung#highlights>
- URL21: *Der Standard. Kickl sieht Erfolg bei Rekrutierung von Polizisten.* <https://www.derstandard.at/story/2000089798979/kickl-sieht-erfolg-bei-rekrutierung-von-polizisten>
- URL 22: MTI (2017). *Olyan kevés a rendőr Ausztriában, hogy megdőlt a túlóra-rekord.* HVG. https://hvg.hu/gazdasag/20170914_olyan_keves_a_rendor_ausztriaban_hogy_megdolt_a_tulorarekord
- URL23: Schreiber, D. & Wammerl, P. (2018). *Neue Polizisten: Das Niveau sinkt ab.* Kurier. <https://kurier.at/chronik/oesterreich/neue-polizisten-das-niveau-sinkt-ab/400113092>

- URL24: Zaunbauer, W. (2019). *2100 mehr Polizisten bis 2022: „Das geht sich unmöglich aus“*. *Kurier*. <https://kurier.at/leben/pensionswelle-sind-schon-mittendrin-im-lehrermangel/400397750>
- URL25: Zerbes, J. (2018). *7 Bilder zeigen, wie heruntergekommen Polizeistationen in Österreich sind*. *Kontrast.at*. <https://kontrast.at/7-bilder-zeigen-wie-heruntergekommen-polizeistationen-in-oesterreich-sind/>

Alkalmazott jogszabályok

Az osztrák rendőrségi törvény (Sicherheitspolizeigesetz – SPG), kihirdette az 1991/566-os Hivatalos Osztrák Közlöny

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Mogyoródi G. (2021). Rendőr kiválasztás Ausztriában. *Belügyi Szemle*, 69(SI3), 126-140. <https://doi.org/10.38146/BSZ.SPEC.2021.3.8>